

Vliv užívání drog v adolescenci na život v dospělosti

Od začátku devadesátých let minulého století se v České republice velice rozmohlo užívání drog. Toto téma poutá pozornost jak odborníků, tak široké veřejnosti. Jaký dopad má užívání drog v adolescenci na život v dospělosti? Jak velká část uživatelů ani v dospělosti s užíváním nepřestala? Jak se liší skupiny, co přestaly a nepřestaly?

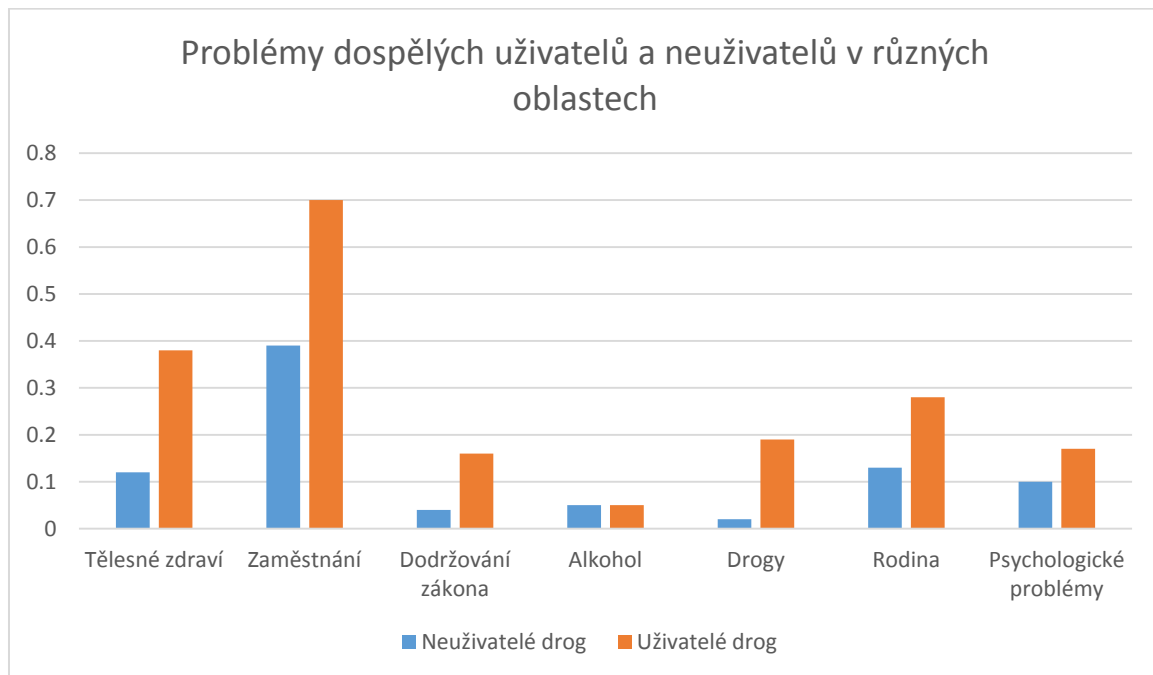
Na tyto otázky se zaměřil výzkum Ladislava Csémy a jeho kolektivu z roku 2011. Studie se stejným zaměřením a strukturou najdeme po celém světě. Tato studie je však první svého typu v České republice. Byl sledován vývoj uživatelů po 14 letech a zohledněny byly i psychologické souvislosti.

V první fázi výzkumu bylo 150 zúčastněným adolescentním uživatelům drog průměrně 17,5 let. Při druhém sběru dat po 14 letech, a to v roce 2010, došlo k velkému úbytku vzorku a výzkumu se již účastnilo pouze 52 osob s průměrným věkem 31 let. Tento úbytek vzorku by přesto neměl způsobit negativní dopad na objektivitu výzkumu.

Informace od uživatelů byly získávány pomocí rozsáhlých dotazníků. V adolescenci byly zaměřeny mimo jiné na problémové chování a subjektivně pociťovanou sílu návyku. V dospělosti k získání dat docházelo pomocí rozhovoru o životní historii a dotazníku ASI-Lite, který zkoumal dopad vlivu drog na různé oblasti života uživatelů. Uživatelé vyplnili také další dotazníky zaměřené na výzkum jejich osobnosti, životní spokojenosti, jejich sebehodnocení, míry deprese a stav jejich duševního zdraví.

Bylo zjištěno, že pouze jedna čtvrtina dotazovaných měla v dospělosti stále problémy s drogami. Do této skupiny nebyly řazeny osoby užívající marihuanu nebo extázi, ale pouze uživatelé silnějších drog. Pro tyto uživatele bylo charakteristické nižší vzdělání, nezaměstnanost či zaměstnání manuální. Dále s větší pravděpodobností nežili v manželství, léčili se s hepatitidou C nebo byli v minulosti ve vězení. Tito uživatelé také ve větším počtu prošli detoxikačním pobytem nebo dokonce léčením s drogovými problémy. Zbylé tři čtvrtiny účastníků vykazují stabilní abstinenci od tvrdých drog, přičemž tyto jedinci nevykazují žádné výrazné problémy v sociálním životě.

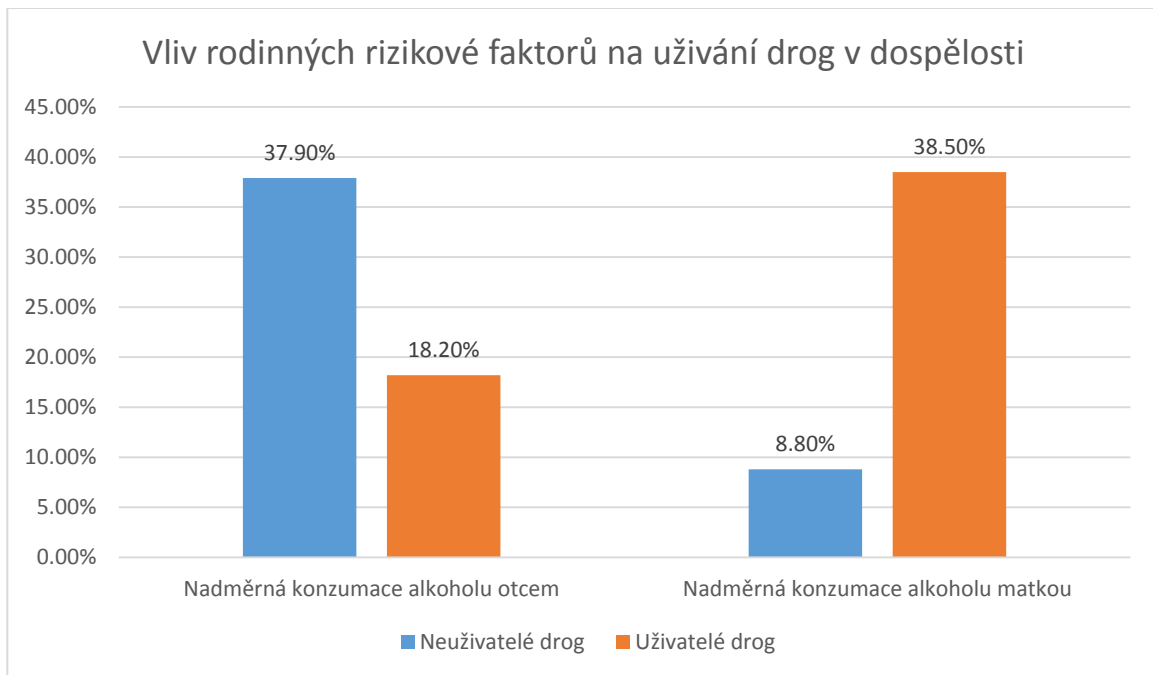
Studie se dále zaměřila na problematiku oblastí života, ve kterých se adolescentní uživatelé po dosažení dospělosti nejčastěji setkávají s problémy. Škála měření se zde pohybuje mezi 0 a 1, kdy 1 značí nejvýraznější problematické oblasti. Podrobně si výsledky můžete prohlédnout v příloženém grafu. U obou skupin jsou však zjevné problémy se zaměstnáním. Tento problém je pravděpodobně spojen s nižším vzděláním adolescentů kvůli drogové závislosti, kdy 54% abstinentů a 77% závislých má pouze základní vzdělání.

Čím více měli jedinci, závislí i v dospělosti, problémy s drogami, tím více je měli také v oblasti zdraví, zaměstnání, dodržování zákona, rodiny a tím více trpěli psychologickými problémy. V otázce souvislosti alkoholu se sociálními problémy docházelo k významné korelaci pouze v jedné oblasti. Čím více měli problémů s alkoholem, tím více jich měli i psychologických.

Studie dále ukázala, že 90% v dospělosti závislých uvádí jako nejčastěji užívanou drogu heroin a navíc více než 80% z nich většinou uvádí užívání na denní bázi.

Zajímavý je také vliv rizikových rodinných faktorů na užívání drog, který je zobrazen na grafu níže. Jsou matky skutečně o tolik důležitější osobou v životě adolescenta?

Adolescence bývá považována za období, které je specifické vlivem vrstevníků na jedince a potřebou zapadnout. To potvrzují i zjištění tohoto výzkumu, kde nejlepší kamarád byl velmi často, stejně jako dotazovaný subjekt, uživatelem drog, a to u 77% uživatelů.

Skupiny se ve svých současných charakteristikách příliš neliší, což může být způsobeno působením podobných rizikových faktorů na dotazované subjekty v adolescenci. Výsledky studie jsou ve srovnání se zahraničními poměry poměrně příznivé, může to však být způsobeno nižším věkem účastníků a tím, že se nejednalo o klienty léčeben, ale nízkoprahových zařízení. I přesto, že pouze 25% adolescentů zůstalo závislých i v dospělosti, je důležité neopomíjet fakt, že drogová závislost má negativní dopad na zaměstnání, zdraví a sociální život dospělého jedince.

Csémy, L., Zábranský, T., Grohmannová, K., Dvořáková, Z., Brenza, J., & Janíková, B. (2012). Dospívající uživatelé heroinu a pervitinu po 14 letech: Analýza psychosociálních charakteristik. *Československá Psychologie*, 56(6), 505-517.